

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์ยาเสพติดของประเทศไทยในปัจจุบัน ถือเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยของประเทศ ทั้งยังส่งผลกระทบต่อสังคมในอีกหลายด้านตามมา เช่น ก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม ปัญหาสังคม เศรษฐกิจ และปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ ปัจจุบันปัญหาเสพติดนั้นมีแนวโน้มนับวันที่จะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ซึ่งไม่เฉพาะแต่เพียงในประเทศไทยเท่านั้นประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกก็ได้รับผลกระทบจากปัญหาเสพติดเช่นเดียวกัน จึงถือได้ว่าปัญหาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญร่วมกันของนานาประเทศที่จะต้องตระหนักและร่วมมือกันในการแก้ไข

ด้วยเหตุความจำเป็นในการแก้ไขปัญหายาเสพติด จึงทำให้มีกฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับยาเสพติดขึ้นเพื่อให้รัฐภาคีใช้เป็นแนวทางในการบัญญัติและบังคับใช้กฎหมายภายในประเทศ ซึ่งประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีโดยภาคยานุวัติในอนุสัญญาระหว่างประเทศ 3 ฉบับด้วยกัน ได้แก่ อนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. 1961 และพิธีสารแก้ไขอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. 1972, อนุสัญญาว่าด้วยวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิต ประสาท ค.ศ. 1971 และอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิต ประสาท ค.ศ. 1988 โดยอนุสัญญาข้างต้น ได้มีการเปิดโอกาสให้ผู้เสพยาเสพติดได้รับการบำบัด การให้ความรู้ การฟื้นฟูสมรรถภาพ และการกลับคืนสู่สังคม ซึ่งนับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงนโยบายด้านยาเสพติดจากเดิมที่มุ่งเน้นแต่การลงโทษคุมขังเป็นหลัก มาเป็นการเปิดโอกาสให้มีการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพยาเสพติดได้

เพื่ออนุวัติการให้เป็นไปตามอนุสัญญาดังกล่าว ประเทศไทยจึงได้มีการตรากฎหมายภายในประเทศรองรับอนุสัญญาทั้ง 3 ฉบับ คือ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 โดยยกเลิกพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2465, พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 แต่เห็นได้ว่ามาตรการในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของประเทศไทยนั้น ยังคงมุ่งเน้นการปราบปรามอย่างเข้มงวดและการลงโทษเป็นสำคัญ โดยเห็นได้จากบทบัญญัติของกฎหมายที่มีความรุนแรง

เด็ดขาด เพื่อวัตถุประสงค์ในการข่มขู่ยับยั้งและเพิ่มประสิทธิภาพในการปราบปรามผู้กระทำความผิด โดยการกำหนดบทสันนิษฐานเด็ดขาดในความผิดฐานครอบครองเพื่อจำหน่ายตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 15, มาตรา 17 และมาตรา 26 นั้น ถือได้ว่าเป็นมาตรการหนึ่งของกฎหมายที่เพิ่มประสิทธิภาพในการปราบปรามผู้กระทำความผิด และอำนวยความสะดวกแก่การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ซึ่งเมื่อผู้กระทำความผิดครอบครองยาเสพติดเกินกว่าปริมาณที่กฎหมายกำหนด ตามบทสันนิษฐานเด็ดขาดนั้นให้ถือว่าเป็นการครอบครองเพื่อจำหน่ายทันทีโดยผลของกฎหมาย โดยพนักงานอัยการ โจทก์ไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ถึงเจตนาที่แท้จริงของผู้กระทำความผิดว่าเจตนาครอบครองเพื่อจำหน่ายหรือไม่ คงพิสูจน์แต่เพียงว่าผู้กระทำความผิดครอบครองยาเสพติดตามปริมาณที่กฎหมายกำหนดในบทสันนิษฐานเด็ดขาด จึงถือว่าเป็นการนำปริมาณมาเป็นหลักเกณฑ์สำคัญในการกำหนดความผิด แต่ไม่ได้พิจารณาถึงเจตนาและพฤติการณ์ที่แท้จริง บทสันนิษฐานเด็ดขาดจึงถือว่าเป็นเครื่องมือช่วยให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เกิดความสะดวกรวดเร็ว และเพื่อประโยชน์ในการตั้งข้อหาผู้กระทำความผิด อีกทั้งยังช่วยลดปัญหาความยุ่งยากในการรวบรวมพยานหลักฐานและลดภาระการพิสูจน์เจตนาที่แท้จริงของผู้กระทำความผิด

แต่บทสันนิษฐานเด็ดขาดดังกล่าวนี้ ถือเป็นการจำกัดสิทธิในการต่อสู้คดีของผู้กระทำความผิดในการพิสูจน์ถึงเจตนาที่แท้จริงหรือนำสืบให้แตกต่างเป็นอย่างอื่น และส่งผลกระทบต่อผู้กระทำความผิดในอีกหลายประการด้วยกัน อาทิเช่น ผู้กระทำความผิดที่ครอบครองยาเสพติดไว้เพื่อเสพเท่านั้นแต่ยาเสพติดมีปริมาณเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด ผู้กระทำความผิดจะถูกบทสันนิษฐานเด็ดขาดดังกล่าวปิดปากไม่ให้นำสืบหักล้างว่าไม่ได้มีเจตนาครอบครองเพื่อจำหน่าย ซึ่งเป็นการไม่เปิด โอกาสให้ผู้กระทำความผิดต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ และต้องถูกตัดสินว่าเป็นผู้ครอบครองยาเสพติดเพื่อจำหน่ายโดยผลของกฎหมาย ส่งผลให้ผู้กระทำความผิดที่เป็นเพียงผู้เสพที่ถือว่าเป็นผู้ป่วยต้องถูกเปลี่ยนฐานะไปเป็นผู้ค้าในสายตาของกฎหมาย อีกทั้งยังส่งผลให้ผู้กระทำความผิดต้องได้รับการลงโทษที่ไม่เหมาะสมและไม่ได้สัดส่วนแก่ความร้ายแรงของความผิดและไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์การลงโทษ เนื่องจากรัฐมุ่งเน้นที่ประสิทธิภาพในการปราบปรามเป็นสำคัญ โดยมิได้คำนึงถึงสิทธิและความเป็นธรรมต่อผู้กระทำความผิดแต่อย่างใด

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้เขียนจึงเห็นถึงความสำคัญและจำเป็นในการศึกษาถึงปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดกรณีบทสันนิษฐานเด็ดขาดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 เพื่อวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหา ผลกระทบ และความไม่เหมาะสมที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้บทสันนิษฐานเด็ดขาด โดยศึกษาวิเคราะห์และเปรียบเทียบกฎหมายยาเสพติดของประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายยาเสพติดมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงความเป็นมา หลักการ และแนวความคิดของการบังคับใช้กฎหมายยาเสพติด
2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาที่เกิดจากการนำบทสันนิษฐานเด็ดขาดมาใช้ในคดียาเสพติด
3. เพื่อศึกษาถึงหลักเกณฑ์การกำหนดบทสันนิษฐานในคดียาเสพติดของประเทศไทย โดยเปรียบเทียบกับกฎหมายยาเสพติดของต่างประเทศ
4. เพื่อศึกษาถึงแนวทางที่เหมาะสมในการปรับปรุงและแก้ไขปัญหาคำนำบทสันนิษฐานเด็ดขาดมาใช้ในคดียาเสพติดของประเทศไทย

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

การกำหนดบทสันนิษฐานเด็ดขาด ในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 15, มาตรา 17 และมาตรา 26 นั้น เป็นการไม่เปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากเป็นบทบัญญัติของกฎหมายที่ปิดปากผู้กระทำความผิดไม่ให้นำสืบหักล้างเป็นอย่างอื่น หรือพิสูจน์ถึงเจตนาที่แท้จริง ซึ่งผู้กระทำความผิดจะถูกตัดสินให้มีความผิดและถูกลงโทษ โดยการใช้ปริมาณของยาเสพติดที่ครอบครองมาเป็นหลักเกณฑ์สำคัญเพื่อแบ่งแยกระหว่างผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ครอบครองเพื่อจำหน่ายและผู้ครอบครองออกจากกัน จึงส่งผลให้ผู้กระทำความผิดได้รับการลงโทษที่ไม่เหมาะสมและไม่ได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของความผิด และไม่ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์การลงโทษ เนื่องจากรัฐมุ่งเน้นการปราบปรามเป็นสำคัญจึงบัญญัติกฎหมายให้มีความเด็ดขาดและรุนแรงโดยมิได้คำนึงถึงสิทธิและความเป็นธรรมของผู้กระทำความผิด ซึ่งการศึกษาวิจัยนี้จะทำให้ได้แนวทางในการปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาวิจัยนี้มุ่งศึกษาถึงปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดกรณีบทสันนิษฐานเด็ดขาดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 โดยศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎี และหลักเกณฑ์ในการกำหนดบทสันนิษฐาน สภาพปัญหาและผลกระทบของการนำบทสันนิษฐานเด็ดขาดมาใช้ในคดียาเสพติด ตลอดจนศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายยาเสพติดของประเทศไทย กฎหมายระหว่างประเทศ และกฎหมายต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดบทสันนิษฐาน

เพื่อนำแนวคิดและหลักเกณฑ์ที่ได้จากการศึกษามาปรับใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขและปรับปรุงกฎหมายยาเสพติดให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ เช่น ตำบตกฎหมาย ตำรากฎหมาย วิทยานิพนธ์ งานวิจัย วารสาร บทความ คำพิพากษา คำวินิจฉัย รวมตลอดถึงข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์ในเรื่องการกำหนดบทสันนิษฐานในคดียาเสพติด สำหรับการศึกษานี้จะใช้วิธีวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบถึงความเป็นมา หลักการ และแนวความคิดของการบังคับใช้กฎหมายยาเสพติด
2. เพื่อทราบถึงสภาพปัญหาของการนำบทสันนิษฐานเด็ดขาดมาใช้ในคดียาเสพติด
3. เพื่อทราบถึงหลักเกณฑ์การกำหนดบทสันนิษฐานในคดียาเสพติดของประเทศไทยและต่างประเทศ
4. เพื่อทราบถึงแนวทางที่เหมาะสมในการปรับปรุงและแก้ไขปัญหการนำบทสันนิษฐานเด็ดขาดมาใช้ในคดียาเสพติดของประเทศไทย